

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: πως να βεβαιωθούμε για την Ανάσταση του Χριστού;

Συνέντευξη στο περιοδικό «Neskuchny sad» του Μητροπολίτη Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνα, Προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας.

— Οι δημοσκοπήσεις πολλές φορές δείχνουν μια παράξενη εικόνα: άνθρωποι οι οποίοι αυτοπροσδιορίζονται ως χριστιανοί δύναται να μην πιστεύουν στην Ανάσταση του Χριστού. Δεν παραδέχονται καθόλου την Ανάσταση ενός νεκρού, διότι αυτό προσκρούει στην κοινή λογική. Ακόμα και ένας άνθρωπος της Εκκλησίας ερωτηθείς άμεσα για την ανάσταση δύναται να συγχυθεί. Ωστόσο πρόκειται για ένα βασικό θέμα της θρησκείας μας. Πώς ένας σύγχρονος άνθρωπος μπορεί να βεβαιωθεί για την Ανάσταση;

— Πιστεύω ότι μόνο με βάση το προσωπικό θρησκευτικό βίωμα μπορεί κανείς να βεβαιωθεί γι' αυτό. Κάθε Κυριακή και την πασχαλινή περίοδο κάθε μέρα ακούμε στην Εκκλησία το «Ανάστασιν Χριστού θεασάμενοι, προσκυνήσωμενον άγιον Κύριον, Ιησούν...». Μπορούμε να αναρωτηθούμε, ποιος ήταν μάρτυς της Αναστάσεως του Χριστού; Κανείς δεν την είδε! Ούτε οι απόστολοι, ούτε οι Μυροφόροι γυναίκες ή ακόμα περισσότερα εμείς, οι οποίοι ζούμε μετά από είκοσι αιώνες.

Μήπως πρόκειται για ένα είδος εκκλησιαστικής ρητορικής; Δηλονότι δεν θα ήταν ορθότερα να πούμε «πιστευσάμενοι» και όχι «θεασάμενοι»; Απάντηση σε αυτή την ερώτηση πριν μια χιλιετία έδωσε ο Όσιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, ένας από τους μεγάλους πατέρες της Εκκλησίας, ο οποίος έλεγε, ότι τα λέμε αυτά, διότι διά του προσωπικού μας θρησκευτικού βιώματος ΕΙΔΑΜΕ την ανάσταση του Χριστού. Δεν έχουμε απλά γνώση της αναστάσεως του Χριστού ως γνώση ενός ιστορικού γεγονότος, για το οποίο διαβάσαμε σε ένα βιβλίο ή μας έχει πείσει γι' αυτήν ένας άνθρωπος. Το γεγονός αυτό βλέπουμε διά των νοητών μας οφθαλμών! Πάρα πολλοί εκ των προσερχομένων στην Εκκλησία κατά το Άγιο Πάσχα μπορούν να το επιβεβαιώσουν. Ίσως αδυνατούν να το διατυπώσουν σωστά και ερωτηθέντες «πώς έγινε αυτό;», «είσθε σίγουροι;», θα μένουν άναυδοι. Και όμως προσερχόμενοι στο Ναό για την ακολουθία της Αναστάσεως διά της καρδιάς τους αισθάνονται ότι έτσι ακριβώς είναι. Αυτός είναι ο λόγος που απαντάνε στο χαιρετισμό του ιερέα «Χριστός ανέστη!» με το «Αληθώς ανέστη!». Χωρίς να έχει κανείς την προσωπική του μαρτυρία και το εσωτερικό του βίωμα είναι αδύνατο να απαντάει με τόση πειστικότητα.

Η ανάσταση αποτελεί ένα από τα δόγματα, τα οποία αντιβαίνουν στη φυσική πραγματικότητα. Ο θάνατος είναι πραγματικότητα. Η φθορά, η διάλυση και η καταστροφή του σώματος μετά το θάνατο του ανθρώπου είναι πραγματικότητα. Δεν υπάρχουν φυσικοί νόμοι, σύμφωνα με τους οποίους το

σώμα πρώτα πεθαίνει και στη συνέχεια αναζωογονείται. Υπάρχει και μια άλλη πραγματικότητα και αυτή είναι η πραγματικότητα της εσωτερικής πεποιθήσεως στην αθανασία του ανθρώπου. Αυτή είναι επίσης και η διαχρονική ροπή του ανθρώπου στην αθανασία, η συνείδηση ότι ο θάνατος είναι κάτι το παρά φύσιν, και ότι ο θάνατος δεν είναι το τέρμα της ζής. Αυτή η πραγματικότητα η οποία στη θρησκευτική συνείδηση μετατρέπεται πρώτα στην πίστη και εν συνεχεία στην πεποίθηση και για την Ανάσταση του Χριστού και για την καθολική ανάσταση των πάντων ημών.

—Τακτικά παραχωρείτε συνεντεύξεις στα κοσμικά ΜΜΕ. Κατά κανόνα προσπαθούν αυτά να μην άπτονται της θεολογίας. Η σύγχρονη κοινωνία κατά τη γνώμη Σας είναι προθυμη κατ' αρχήν να καταφεύγει στην Εκκλησία με σοβαρά κοσμοθεωρητικά προβλήματα; Η σημερινή παρουσία της Εκκλησίας στα ΜΜΕ τις περισσότερες φορές περιορίζεται στο επίπεδο σκανδάλων. Διати οι άνθρωποι σήμερα ενδιαφέρονται μόνο γι' αυτό;

— Ακριβώς με τα κοσμοθεωρητικά προβλήματα οι άνθρωποι καταφεύγουν στην Εκκλησία. Επιμελούμαι εκπομπής στο τηλεοπτικό δίκτυο «Ρωσία-24». Σχεδόν όλα τα γράμματα των τηλεθεατών που δεχόμαστε ασχολούνται με σοβαρά θεολογικά και κοσμοθεωρητικά προβλήματα: Πως να ζήσουμε; Ποιο είναι το νόημα της ζωής; Πως να χτίζουμε σχέσεις με τους συγγενείς;

Όσον δε αφορά τα ΜΜΕ φρονώ ότι στον καταρτισμό του προγράμματός τους εν πολλοίς έχουν γνώμονα τα εμπορικά συμφέροντα. Κανείς δε δηλώνει ενδιαφέρον για την αφήγηση της καθημερινής ζωής. Είναι καλά γνωστό ότι οι δημοσιογράφοι ψάχνουν να βρουν σκάνδαλα, διότι το σκάνδαλο δημιουργεί εντύπωση ενός εκτάκτου γεγονότος, κάτι το οποίο πάντα προσελκύει το ενδιαφέρον. Μπορείτε να είσθε καλός τραγουδιστής ή τραγουδίστρια και να εργάζεσθε όλη τη ζωή σας σε κάποιο περιφερειακό θέατρο δράμας, να σας απονεμεθεί ο τίτλος του διακεκριμένου καλλιτέχνη, αλλά ούτε μια γραμμή δεν πρόκειται να γραφεί για το προσωπό σας. Ποτέ. Όμως σε περίπτωση εάν είσθε «τίποτε» από την άποψη της τέχνης, της δημιουργίας αλλά κάνετε ένα «performance», όπως συνηθίζεται να λέγεται σήμερα, είναι επιθυμητό να είναι αυτό σκανδαλώδους χαρακτήρα, θα γράψουν για το πρόσωπό σας. Η δόξα αυτών των ανθρώπων είναι η δόξαν των Ηροστράτων, δεν υπάρχει λόγος για ζήλια παρόλο που τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης δίδουν σε αυτά εξαιρετικά μεγάλη προσοχή.

— Τα τελευταία οι δημόσιες δηλώσεις ορισμένων ομιλητών της Εκκλησίας οι μόνες τους αποβλέπουν σε σκάνδαλα; Διати όλο και περισσότερα η Εκκλησία απευθύνεται στο κοινό με προκλήσεις και λιγότερα με κάποια βαθιά μηνύματα;

— Συχνά «ομιλητές» της Εκκλησίας εμπλέκονται σε προβοκάτσες. Οι δημοσιογράφοι επιβάλλουν τη δική τους θεματολογία και αυτοί αναγκάζονται να απαντάνε σε ερωτήσεις, που υποβάλλονται, αντί να μιλάνε για κάποια σοβαρά πράγματα. Άλλωστε δεν είναι ανάγκη να ακολουθήσουμε πιστά

τους δημοσιογράφους. Σε μια εκπομπή ερωτηθείς για τα «μερσέντες» με τα οποία κυκλοφορούν οι κληρικοί απάντησα ότι οι περισσότεροι από αυτούς κυκλοφορούν με ταπεινά αυτοκίνητα. Επίσης αναφέρθηκα πως τα πρώτα χρόνια της υπηρεσίας μου σε ενορίες της Λιθουανίας περιόδευσα στα χωριά όπου κατοικούσαν οι ενορίτες μου με αλογάκι που τραβούσε μια άμαξα με σανό. Με διέκοψαν: «Δε σας ρωτήσαμε αυτό, αλλά ρωτήσαμε για την πολυτέλεια», και εγώ απάντησα: «Αυτό που σας λέγω είναι η προσωπική μου εμπειρία, για την οποία δεν πρόκειται να με ρωτήσετε!» Ωστε πάντα υπάρχουν τρόποι να αλλάξουμε το θέμα. Από την άλλη, υπάρχουν επίσημοι και ανεπίσημοι ομιλητές της Εκκλησίας, οι οποίοι οι ίδιοι έχουν ανάγκη από τον εντυπωσιασμό του κοινού, να δίδουν αφορμές για σκάνδαλα αποβλέποντας στο να μιλάνε για το πρόσωπό τους πιο συχνά. Πιστεύω ότι αυτοί οι εκπρόσωποι της Εκκλησίας κάνουν ένα μεγάλο σφάλμα. Σε ουδεμία περίπτωση δεν πρέπει να υποκύπτουμε σε σύγχυση που επικρατεί γύρω μας. Να μην επιτρέπουμε να μας κάνουν να εμπλεκόμαστε στη συζήτηση θεμάτων, τα οποία δεν πρέπει να συζητάμε. Σε γενικές γραμμές η πληροφοριακή πολιτική μας δεν πρέπει να γίνει αντιδραστική αλλά προληπτική, δηλονότι, πρέπει εμείς να δημιουργούμε αξίες δημοσίευση ειδήσεις.

— Τι πρόγραμμα ή ποια είδηση αξία δημοσίευση είναι σε θέση να προτείνει η Εκκλησία;

— Π.χ. σήμερα αυτά είναι το Άγιο Πάσχα και η Διακαινήσιμος Εβδομάς. Ποιο είναι το νόημα των Παθών και της Αναστάσεως του Χριστού; Ποτέ οι δημοσιογράφοι δε θα ρωτήσουν γι' αυτό, αλλά είναι ακριβώς εκείνο για το οποίο πρέπει να ενημερώνουμε. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να αξιοποιούμε τον πληροφοριακό χώρο. Από την πλευρά μου εγώ τουλάχιστον προσπάθησα να ετοιμασθώ για το Πάσχα. Όλες οι εκπομπές μου της πασχαλινής περιόδου ασχολούνται με το Χριστό, με τα Πάθη, με το θάνατο και την Ανάστασή Του, το λυτρωτικό Του έργο και την Εκκλησία Του. Έχω βιντεοσκοπήσει μια σειρά εκπομπών για τη μορφή του Χριστού στη ζωγραφική, τη λογοτεχνία, τη μουσική και τον κινηματογράφο για τον τηλεοπτικό δίαυλο «Ρωσία -24». Ο δίαυλος «Κουλτούρα» προβάλλει σειρά δέκα ντοκιμαντέρ με τίτλο «Εκκλησία μέσα στην ιστορία» που έβγαλα, η οποία πραγματεύεται την ιστορία της χριστιανικής Εκκλησίας από την εποχή του Ιησού Χριστού έως τις ημέρες μας. Τη νύχτα από τη Μεγάλη Τετάρτη προς τη Μεγάλη Πέμπτη σε έναν άλλο δίαυλο μεταδόθηκε η βιντεοσκοπημένη εκτέλεση του μουσικού μου έργου «Τα κατά Ματθαίον Πάθη» διάρκειας μιάμισης ώρας με θέμα τα Πάθη και το θάνατο του Χριστού, ενώ τη Μεγάλη Πέμπτη ο δίαυλος «Κουλτούρα» προέβαλε μια άλλη συναυλία, δηλαδή την εκτέλεση της καντάτας μου «Stabat Mater» με θέμα τη στάση της Παναγίας στο σταυρό.

Μέρος της κοινωνίας έχει αντίληψη ότι η Εκκλησία πρέπει να ασχολείται αποκλειστικά με την «άσκηση της λατρείας», με την «κάλυψη των θρησκευτικών αναγκών», δηλαδή να βαπτίζει, να τελεί γάμους και κηδείες. Στην πραγματικότητα η Εκκλησία δεν υπάρχει μόνο γι' αυτό, υπάρχει για να αγιάσει με το φως της αλήθειας του Χριστού τη ζωή του ανθρώπου σε κάθε πτυχή της.

Συνέχεια έχω επαφές με ανθρώπους, οι οποίοι υποβάλλουν ερωτήσεις και μάλιστα καμιά φορά και πολύ βαθιές και είμαι βέβαιος ότι σήμερα η Εκκλησία είναι έτοιμη να δώσει απαντήσεις ακόμα και σε πιο περίπλοκές από αυτές εκείνες της φυλοσοφικής και ανθρωπολογικής φύσεως. Συμφωνώ ότι υπάρχει ζήτηση εκ μέρους της κοινωνίας για να κάνουμε βαθύτερο διάλογο ενώ εμείς ως Εκκλησία από την πλευρά μας δεν καλύπτουμε επαρκώς αυτή τη ζήτηση. Δέχομαι ότι ορισμένες φορές οι εκπρόσωποι της Εκκλησίας δεν λένε αυτά τα οποία θέλουν να ακούσουν οι άνθρωποι.

— Μήπως κατά τη γνώμη Σας η συμμετοχή σήμερα ενός Επισκόπου στην εκκλησιαστική ζωή περιορίζεται κυρίως στις διοικητικές λειτουργίες; Οι Επίσκοποί μας έχουν σχεδόν εγκαταλείψει το «διδασκαλικό τους έργο». Οι διδάσκαλοί της Εκκλησίας σήμερα αναδεικνύονται οι πρωθιερείς της πρωτεύουσας, εκκλησιαστικοί αρθρογράφοι και καθόλου Επίσκοποι. Ενώ αυτοί είναι οι οποίοι κληρονόμησαν κατεξοχήν το αποστολικό έργο. Δεν ακούγεται σχεδόν η φωνή των σύγχρονων Ιεραρχών όπως ήταν στο Βυζάντιο, οι οποίοι να τοποθετούνται επί των κοινωνικών, ποιμαντικών και θεολογικών θεμάτων. Διατί γίνεται έτσι?

— Το γεγονός είναι ότι οι Επίσκοποι στην Εκκλησία είναι πάρα πολύ λιγότεροι από τους ιερείς. Τώρα έχουμε περίπου 250 Επισκόπους και περίπου δεκαπλάσιο αριθμό κληρικών, ώστε δεν είναι τυχαίο ότι οι ταλαντούχοι επιστήμονες, κήρυκες και συγγραφείς είναι σπανιότεροι στην πρώτη κατηγορία. Το διδασκαλικό έργο είναι μια βασική πτυχή του καθόλου έργου ενός Επισκόπου, αλλά δεν είναι και μοναδική. Επίσης πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι Επίσκοποι είναι άνθρωποι και αυτοί, και ο καθένας έχει το δικό του ταλέντο. Κάθε Ιεράρχης επιτελεί το έργο του με το δικό του τρόπο.